

Izhaja vsak dan, izvenredno ob nedeljah in ponedeljkah ob 5 popoldne.

Uredništvo: Ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadst. — Vsi listi naj se pošiljajo uredništvu lista. Neplačani listi ne smejo biti poslani na splošno in rokopolno se ne vrnejo.

Izdajatelj in odgovorni urednik: Stefan Kodina. Lastnik: Konrad Kodina. Tisk: Tiskarna „Edinosti“, vplavna zadruga s omejenim poročilom v Trstu, ulica Sv. Frančiška Asiškega št. 20.

Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

Naročnina znaša: Za celo leto K 24.— za pol leta 12.— za tri mesece 6.— Za nedeljsko izdajo za celo leto 240

VEČERNA EDINOST

Posamezne številke se prodajajo po 6 vinarjev, zvezke po 10 vinarjev.

Oglas se računa na milimetre v široki eni koloni. Cene: Oglas trgovca in obrtnika mm po 10 v. Osmrtnice, zahvale, poslanice, oglas denarnih zavodov mm po 20 v. Oglas v tekstu lista do pet vrst K 5.— vsaka nadaljna vrsta 2.—

Mali oglasi po 4 vinarje beseda, najmanj pa 40 vinarjev. Oglase sprejema inšerativni oddelček „Edinosti“. Naročnina in reklamacije se pošiljajo upravi lista. Plačuje se izključno na upravi „Edinosti“. — Plača in toži se v Trstu.

Uprava in inšerativni oddelček se nahajata v ulici Sv. Frančiška Asiškega št. 20. — Poštneuredniški račun št. 841.652.

Odločilna bitka na francoskem bojišču se je pričela.

Obstreljevanje Antwerpena. - Nemci zavzeli Mecheln. - Verdun obkoljen. - Položaj na avstrijskih bojiščih ugoden.

FRANKOBROD OB MENI, 29. (Cenzurirano). »Frankfurter Zeitung« priobčujo parisko poročilo agencije Havas, ki pravi, da so Nemci predvčeršnjim zopet začeli obstreljevati Reims. Glavna akcija se torej vrši na obeh krilih. Na zapadnem krilu zavzemajo obe armadi fronto od juga proti severu, torej napadajo na ostalo fronto. Pričakuje se, da se tu z največjo ljutostjo izvojuje odločitev. Francozi uporabljajo podobno taktiko, kakor so jo uporabljali Japonci proti Kaulbarsovm krilu pri Mukden, in hočejo obkoliti Nemce ter zavzeti silno važno glavno zvezno črto St. Quentin - Charleroi - Namur, da bi tako prisilili desno krilo in središče, da bi se hitro umeknilo na belgijsko mejo in Mozo. Zaradi velikanskega pomena tega odseka bitke sta oba dela privedla na bojišče velika ojačenja. Odločitev je pričakovati v kratkem. Z druge strani pa si skušajo Nemci priboriti novo prchno črto pri vzhodnem krilu pri Verdunu, ker po zavzetju višin ob Mozi pri Hatton-Chatelu obvladujejo cesto Vigneulles - Saint Mihiel.

Londonska poročila priznavajo, da so strahoviti 42 centimetrski topovi že namušeni pred Verdunom in da se je oblegovalni obroč že vidno sklenil okoli trdnjave.

BERLIN, 29. (K.) Veliki glavni stan javlja dne 30. IX. zvečer:

Na desnem krilu vojske na Francoskem so se vršili danes še ne odločeni boji. Na frontih med rekama Vise in Mozo je vladal danes na splošno mir.

Armada, ki napada forte ob Mozi, je vnovič odbila francoske izpade iz Verduna. Včeraj je oblegovalna artiljerija začela obstreljevati del fortov Antwerpena. Napad belgijskih sil proti obkoljevalni črti so bili odbiti.

Na Vzhodu so se ponesrečili ruski izpadi preko Njemena proti guberniji Suvalki.

Tudi pri trdnjavi Osovec je stopila včeraj težka artiljerija v boj.

Obstreljevanje Antwerpena.

AMSTERDAM 29. (K.) »Telegraf« javlja iz Antwerpena včeršnjega dne: Nemci so začeli popoldne obstreljevanje fortov Sv. Katarina, Wauer in Wilhelm. Glasom oficijelnega belgijskega sporočila so Nemci ponoči prišli v Mecheln.

Obstreljevanje mesta Mecheln.

BRUSELJ 29. (Wolfova pisarna.) V boju za Mecheln je dobila nemška težka artiljerija izrecen ukaz, naj ne strelja v mesto, da se ohrani katedrala. Ali Belgijci sami so iz Forta Wilhelm, severno od Mechelna, metali težke granate v mesto, zasedeno po Nemcih.

Trosporazum bi potreboval deset italijanskih vojni zborov.

RIM 29. (Cenzurirano). Angleška se obupno prizadeva, da bi pridobila pomoč Italije trosporazumu. Pri tem pa je londonskemu časopisju ušlo priznanje, da potrebuje trosporazum za zmago deset italijanskih armadnih zborov.

Neutrlnost Nizozemske.

BERLIN, 29. (K.) Wolfova pisarna javlja iz Amsterdam: Na podlagi člena 100 nizozemske kazenskega zakonika, ki govori o ogroževanju neutralnosti, je proti tujakšemu listu »Telegraf« uvedeno kazensko postopanje, ker je ta list dne 23. t. m. prinesel naris, ki je porušenje katedralke v Reimsu predstavljal v nemško-sovražnem smislu.

Položaj na avstrijskih bojiščih.

DUNAJ, 30. (Kor.) Uradno se razglša: C. in kr. najvišje armadno poveljništvo je izdalo sledeče armadno povelje: Položaj je za nas in z nami zvezano nemški armadni ugoden. Ruska ofenziva v Galiciji se niti umeknila. Skupaj z nemškimi četami zopet premagamo in uničimo sovražnika, ki je bil premagan pri Krassniku in Zamošču, Insterburgu in Tannenbergu.

moč nevdržljivo globoko v sovražno ozemlje. Nova velika zmaga se obeta tamkaj.

Na balkanskem bojišču se bojujemo tudi v sovražnikovi deželi. Odpor Srbov začneja ponehavati. Notranja nezadovoljnost, vstaja, beda in lakota groze našim sovražnikom v zaledju, ko nasprotno monarhija in nemška država stojita edini in trdno se zanašajoč, da dovojujejo do zmagovitega konca to zločinski nam narinjeno vojno.

To je resnica o položaju. Naj se razglasi vsem častnikom, moštvo pa razloži v njegovem materinem jeziku.

Nadvojvoda Friderik, general pehote.

Nemška križarka v Bengalskem zalivu.

LONDON, 29. (preko Berlina). »Morning-post« javlja iz Kalkute: Nemška križarka »Emden« je pristala v četrtki jutraj v bližini Pondicheri in je pozneje izginila.

Vojna v kolonijah.

LONDON, 29. (Kor.) Glasom vesti Reuterske pisarne iz zaliva Lüderiz se je vršil včeraj pri zalivu jako živahen boj med Angliji in Nemci. Nemci so imeli pet mrtvih in dva ranjena, Angliji tri mrtve in 4 ranjene.

Boj med Anglijo in Nemčijo.

LONDON 29. (preko Berlina). »Zentral News« javljajo iz New-Yorka od 24. t. m.: Herman Ridder piše v »New-Yorker Staats-Zeitung«: Uničenje onih tih angleških križarjev kaže, da Nemčija začneja izpoznavati svojega nespravljivega sovražnika. Operacije nemških podvodnih čolnov odprejo angleškemu narodu oči, da vojna ni samo komercijalen posel, da se Nemčija ugonobi, da bi se polnile angleške mošnje. Odlej je le en sam sovražnik: nespravljiva, odločna in trgovski računajoča Anglija. Proti temu sovražniku je naperjen napad Nemčije. Na enem mestu je že predrt. Poguba angleških križarjev je začetek konca. Ko se je Anglija lotila, da razruši nemško trgovino in nemško kulturo v Evropi in v vsem svetu, si je zadala sama smrtni sunek.

Bolgarska in sedanja vojna.

SOFIJA 29. (Kor.) »Agence Tel. Bulgare« javlja: List »Ruskoje Slovo« je trdil, da je novoinimenovani bolgarski vojni minister Fičev obiskal ruskega poslanika Savinskega ter da mu je izjavil, da ne bi nikdar dopustil take sovražne akcije proti Rusiji ali Srbiji. — V resnici pa bo general Fičev, ki je še le 14 dni minister, še le danes prvič videl zastopnika Rusije.

Cesarstva rodbina in vojna.

DUNAJ, 29. (Kor.) »Korrespondenz Wilhelm« piše pod naslovom »Cesarstva rodbina in vojna«: Ena najplemenitejših tradicij monarhije, skalnato trdna edinstvo med ljudstvom in dinastijo, neomajna skupnost njune usode se povzdiguječe kaže tudi v vojni. Moški in ženski člani Najvišje cesarske hiše tekmujejo v požrtvovalnem sodelovanju v svojih delokrogih, bodisi pri armadnem vodstvu in na bojnem polju, ali pa tam, kjer gre za to, da se ublažijo rane, ki jih je zadala vojna.

Lepo število princev Najvišje cesarske hiše se aktivno udeležuje vojnih operacij. Nadvojvoda Friderik ima, kakor znano, najvišje armadno poveljstvo, kateremu pripada tudi nadvojvoda Karel Franc Jožef. Nadvojvoda Josip Ferdinand se bojuje s svojo divizijo tudi v Aufenbergovi armadi. Nadvojvoda Leopold Salvator opravlja službo generalnega artiljerijskega nadzornika in se je, kakor je javnosti znano, tudi že udeležil bojev. Nadvojvoda Karel Albreht je dodeljen štabu neke kavalerijske divizije, ki se je udeležila že enajstih bitek. Nadvojvoda Josip, poveljnik infanterijske divizije, je bil že večkrat v sovražnem ognju.

Kot generalni nadzornik prostovoljne sanitetne službe razvija nadvojvoda Franc Salvator obsežno delovanje. Na istem polju deluje nadvojvoda Evgen, čigar zdravstveno stanje ne dovoljuje delovanja na bojnem polju. 19 letni nadvojvoda Maksimilijan, ki ga je cesar pred kratkim imenoval za praporščaka, je bil pravkar praktično izvežban v vojaških stvareh.

Visoke gospe so se z vrneno vneto svetile velikemu ljubezni polnemu delovanju za žrtve vojne. Več princesinj je, kakor znano, v službi poklicnih streljnih. Nadvojvodinja Marija Tereza deluje kot takav rezervni bolničar rdečega križa v Hleglovi ulici, nadvojvodinja Marija Jožefa je uvedla v aугartenski palači svoj lastni vzorni lazaret. Nadvojvodinja Izabela Marija, hči najvišjega armadnega poveljnika, je rudolfinska sestra v fronti in v Budimpešti razvija nadvojvodinja Avgusta, soproga nadvojvode Josipa obsežno delovanje v službi ranjencev.

Poleg teh visokih gospa, ki neposredno sodelujejo pri postrežbi bolnikov in ranjencev, se druge princesinje Najvišje cesarske hiše vneto prizadevajo, da z dobrodelnostjo, poseti bolnic in skrbjo za bolnike in ranjence prinašajo tolažbo k bolniškim posteljam, tako posebno soproga

najvišjega armadnega poveljnika nadvojvodinja Izabela, potem nadvojvodinja Blanka s svojo hčerjo in nadvojvodinja Marija Valerija.

Bolnišnica za ranjence v nadvojvodski palači.

DUNAJ, 30. (Kor.) Glasom poročil v lih so včeraj v navzočnosti nadvojvode Leopolda Salvatorja in njegove visoke soproge otvorili v palači nadvojvode bolnišnico za ranjence, prirejeno po petrolejskih industrijalcih.

Izvažanje žita in moke iz Romunske.

BUKAREŠT, 29. (Kor.) »Agence Tel. Roumaine« konstatira nasproti vsem v listih, da izvoz žita in moke ni prepovedan, pač pa pretrgan, ker se je pokazala nemogućnost odvažanja v velikem številu nabranih vagonov, namenjenih v Avstro-Ogrsko in Nemčijo. Da se kopičenje vozov na obmejnih postajah ne pomnoži, je bila železniška postaja v Bukareštu prisiljena odredi spremanje za izvoz določenega blaga.

Zborovanje nemških državnihi poslancev Češke v Pragi.

PRAGA, 29. (Kor.) Danes se je vršilo tu napovedano zborovanje nemško-čeških državnihi poslancev.

Ko je sklicatelj zborovanja, poslanec dr. pl. Lodgeman pozdravil navzoče in je spominjal mnogih kolegov, ki so na bojišču, je bil poslanec, bivši minister dr. Schreiner izvoljen predsednikom.

Poročevalec dr. pl. Lodgeman se je spominjal najprvo resnega časa in je predlagal, da se združenima armadama odpošlje naslednji pozdrav, ki so ga navzoči z odobravanjem enoglasno sprejeli:

V Pragi zbrani poslanci nemško-čeških volilnih okrajev spremljajo Avstro-Ogrski in Nemčiji vsiljeno vojno za pravico in obstanek z vročo željo za blagoslov in so prepričani, da se ista, ne glede na obrekovanja od strani sovražnikov in na njih postopanju, ki bje vsaki kulturi v obraz, gotovo izvojuje zmagovito. Saj je resnici in pravici vedno pripadala zmaga nad sovraštvom, zavistjo in nevaležnostjo. Pripisujejo krivdo pustošenja vojne, strašanskih izgub ljudi in narodno-gospodarskih vrednosti onim, ki se niso vstržili, zavratnega grozodejstva srbskih državnih voditeljev prikrivati s svojim imenom in s svojo podporo, in zagotovijo obema armadama svoje neporušno zaupanje in navdušeno zahvalo za dosedaj doprinešene žrtve.

Prebivalstvu nemške Češke kličejo: Izkazite se vrednim zgodovinskega položaja, ki vam je odmerjen in trdno zaupajte v zmago, ki mora biti za prihodnost velikega pomena.

Sklenilo se je, da nadalje poslati Njega Velicanstvu sledečo udanostno izjavo:

Izbrani zastopniki nemške Češke v državnem zboru porabljajo svoj prvi sestanek po vzburhu vojne in pošiljajo Vašemu Velicanstvu svojo udanostno izjavo. Zagotavljajo Vašemu Velicanstvu svojo neomahljivo zvestobo in kličejo iz vsega srca: Bog ohrani Vaše Velicanstvo in podeli avstro-ogrskega orožju in zavezniški nemški armadi popolno zmago.

Nato je posl. dr. pl. Lodgeman obširno poročal o sedanjih, posebno gospodarskih odnosih in povdarjal potrebo, da se od vlade zahteva, da vse potrebno ukrene, da se ne prične draginja in brezposelnost ter da se poskrbi za potrebna sredstva.

Sklenilo se je, da se prihodnje dni odpošlje deputacija k ministrskemu predsedniku, ki naj zastopa te zahteve in pouči vlado tudi o drugih v tem zborovanju podanih izjavah.

Kot odposlanci so bili izvoljeni poslanci: Bachmann, vladni svetnik Harte, Lodgeman, Pacher in Schreiner.

Razsodišč za penzijsko zavarovanje.

DUNAJ, 30. (Kor.) »Wiener Zeitung« priobčuje naredbo justičnega ministra sporazumno z ministrom za notranje stvari z dne 28. septembra 1914, s katero se izpreminja naredba dne 10. oktobra 1908 o razsodiščih za penzijsko zavarovanje.

Odlikovanje.

DUNAJ, 30. (Kor.) Cesar je računskemu ravnatelju graškega namestništva, vladnemu svetniku Ludoviku Adolfu, povodom zaprosene stalne upokojitve podelil red železne krone III. razreda, oprostivši ga takse.

Vesti iz Albanije.

RIM 29. (Kor.) »Tribuna« piše: Vsled zadnjih vesti iz Albanije, da je bila albanska krona ponudena princu Burhanu Edin-

nu, so nastale govorice o dozdevni akciji Italije v Albaniji. Vse slične vesti so neutemeljene.

Dardanele zaprte.

CARIGRAD, 28. (Kor.) Prefektura luke oficijelno naznanja, da so se Dardanele danes zjutraj zaprle, ker se je to spoznalo za potrebno.

Nobena ladja torej ne bo mogla priti v Dardanele ali jih zapustiti.

Razne politične vesti.

Število povrnjenih italijanskih izseljencev. Po oficijelnih poročilih znaša število italijanskih delavcev, ki so se povrnili iz vojujočih se dežel, okroglo 500.000. Za njih prevažanje v domovino je vlada poskrbela s številnimi posebnimi vlakmi, ki so segali do severne meje pri Soči. Tudi so jih — z družinami vred — vozili parniki iz Marzije, Alžira, Maroka i. t. d. Tudi iz Stockholma, Male Azije, Kavkaza in Egipta so se vračali izseljenci. Ti ljudje, ki so prišli domov brez vsakih sredstev, so sedaj v domovini — brez dela. Ustanovili so se pomožni odbori, občine so dovolile razna dela v lajšanje bede. Država je na primer določila v ta namen 300 milijonov. Tako trpi Italija hudo na posledicah vojne, kajti tudi trgovina in promet trpita v toliki meri, da je odpadlo circa 1000 vlakov dnevno.

Dvoboj med srbskim in ruskim častnikom. Iz Sofije javljajo, da je došlo v Nišu te dni do krvavega dvoboja med ruskim polkovnikom Muravjevom in srbskim nadporočnikom Gavrilovičem. Polkovnika je krogla zadela v prsa in je njegova poškodba baje zelo težka. Povod dvoboju je bila neka žaljiva izjava ruskega častnika o srbski vojski.

Iznajditelj podmorskega čolna. V New-Yorku je umrl iznajditelj podvodnega čolna: John P. Holland. Ni mu bilo dano, da bi bil videl praktično vporabo svoje iznajdbe v sedanjih vojni. Ni bil več živ, ko je nemški podvodni čoln »U 9« dosegel svoje čudesne uspehe. John P. Holland je dosegel starost 72 let. Svoj prvi podvodni čoln je zgradil v letu 1893. Svojo iznajbo je ponudil najprej ameriški vojni mornarici, ki pa jo je odklonila, ker ni mogla verjeti, da bi se našel človek, ki bi pri poizkusih s podvodnim čolnom hotel tvegati svoje življenje. Toda Holland ni izgubil poguma. Naslednjega leta je zopet pozval ministra za mornarico, naj napravi poizkuse z njegovo iznajdbo in naj jo nakupi, ker sicer bi bil primoran ponuditi jo kak drugi mornarici. Sedaj je minister dal votirati 20.000 dolarjev kongresu za poizkuse z iznajdbo Hollandu. Pri prvem poizkusu so pogrezili pod vodo eno mačko in enega petelina, a, ko se jima ni zgodilo nič hudega, so želeli graditi prvi podvodni čoln.

Sličice z vojne.

S francoskega bojišča poroča vojni poročevalec londonskih »Times«: Težki nemški topovi imajo strahovite učinke. Vsa dolina ob reki je bila v kratkem pravo peklo. Z ene višine do druge so grmeli veliki topovi. Granate so letele čez reko in obsipale čete, skušajoče premostiti reko, z železno točo. Pontone (čolne za zgradbo mostov) vozijo s seboj na posebnih vozovih. Treba jih je le spraviti na rečni breg, jih spustiti v vodo in potem zvezati. Vse delo se je moralo izvršiti v najhitrejšem ognju. Granate, strojne puške, in puške so sodelovale in zagrinjale inženirje, ki so gradili most v pravcate oblake. Sovražnik se je na različnih mestih globoko zakopal v zemljo in je mogel obstreljevati vso reko. Strelji so bili tako silni, da so naši (Angliji in Francozi) morali na enem mestu opustiti gradnjo mostu. Prizor je bil veličasten in grozen, da ga ni mogoče opisati. Poleg tega pa so še čudovito vplivali name angleški in francoski zrakoplovci, ki so plavalji nad mejo. Stal sem nekaj časa pod takim letalom in strmel ves razburjen tja gor v velikega ptica, ki je plaval nad sovražnimi četami v vedni smrtni nevarnosti. Če se aeroplan spusti potem nižje, da natančneje preišče kak nerazločen položaj sovražnika ali da si bolje ogleda ozemlje, potem napotost v človeku postaja naravnost neznosna. Med brečanjem zračnih letal in živžganjem granat ste prodrli združeni armadi do reke. Ker most ni bil razrušen, je del angleške armade primeroma hitro prišel na ono stran reke. Ko so potem inženirji srečno končali svoje delo in so kolone napredovale preko no-

vih mstov, so ponoči vse čete prekoračile reko, s čimer pa še ni bila dosežena zmaga. Vso noč so veliki reflektorji sovražnikov obsevali rečno obrežje, da bi spoznali položaj naših čet. Streljalo se je vso noč in vojski so morali biti popolnoma tihi, da ne bi svojih pozicij izdali sovražniku. V tem je oplazila nekega angleškega pešca krogla po roki in v bolečinah je fant vzkrilnil. Takoj nato pa si je z nepoškodovano roko zamašil usta s travo, da bi ne mogel vzkrikati. Po tej nevarni noči je prišlo mrzlo in vetro no. Začelo je deževati. Nemci so se na vsi črti vkopali v one majhne jarke, ki jih znajo tako spretno izkopavati. Tudi naše čete so bile vkopane in začelo se je dolgotrajno streljanje. Nato pa so Nemci izvršili strahovit naskok, ker so očividno bili ojačeni. Način, kako so se povzpeli po višinah vkopani in so znali skriti svoje topove, je bil res čudovit. Nikakor nismo mogli dognati, iz katere smeri so prihajale granate. Potem so se dvignili naši letalci in so dognali smer. Nato so izpregovorili naši topovi. Boj je bil strašen.

Srbov ni hotel pod svojo streho. Knez Nikola Esterhazy je ponudil svojo graščino v Koboldu za interniranje ujetih ruskih častnikov. Te dni je prišlo v Subotiče z vlakom 300 ruskih ujetnikov, med katerimi je bilo tudi mnogo častnikov. V posebnem železniškem vozu je bilo tudi 30 srbskih častnikov, ujetih pri Mitrovici. Na kolodvoru so jim razdelili obed. Za častnike je bilo pogrebno v restavraciji in sicer za Ruse posebel in za Srbe posebej. Nato se je vlak peljal. Okrog šestih zvečer pa se je vlak vrnil v Subotiče in je na splošno začudenje pripeljal zopet s seboj srbske častnike. Knez Esterhazy je namreč rekel, da je svojo graščino odstopil za interniranje ruskih častnikov, a Srbov da ne sprejme pod svojo streho, ker ga še preveč boli rana, ki mu jo je zadala smrt prestolonaslednika Franca Ferdinanda.

Spoznal ga je. Nemški poveljnik v vzhodni Prusiji, general pl. Hindenburg, je bil leta 1903, poveljnik 24. divizije v Karls rule, kjer ga je poznalo vse po njegovih velikih brkah. General je navadno vsako jutro jahal na vežbališču, kjer je opazoval vezbanje vojakov. Nekega jutra je vprašal nekega vojaka, ki ni kazal v svojem obrazu posebne duhovitosti, ali ve, kdo je on. Vojak mu je odgovoril:

— Njegova prevzvišenost generalni poročnik pl. Beneckendorf in Hindenburg, poveljnik 28. divizije.

— Pa po čem me poznaš?

— Ker ste — muštarčar!

General se je posmejal in pojahal dalje.

Fotograf na bojnem polju. Dandanes bi pač ni mogoče misliti vojnih poročil brez fotografij, ki pošiljajo svojim listom tudi slike o položaju na bojnem polju. Da so te slike čim originalnejše, se mora fotograf splaziti na najnevarnejša mesta, pri čemer seveda njegovo življenje ni ravno najvarnejše. V sedanjih francosko-nemški vojni je bil ranjen tak fotograf in je ležal na bojišču celih 16 ur, dokler ga niso našli nemeščenci rdečega križa in ga prenesli v bolnišnico. Neki njegov tovariš pa je hotel fotografirati naskok na namurske utrube. Splazil se je vse do prvih vrst, in ko je vse najlepše pripravil za fotografiranje, se je razletel deset korakov pred njim šrapnel in fotograf se je onesvestil. Ko se je zopet zavedel, je začutil silne bolečine v ustih in moral se je vrniti do obvezovališča, kjer so mu povedali, da ima izbita dva zoba. Ko je zvečer razvil ploče, je bil zelo razveseljen, ker je tedaj, ko je šrapnel eksplodiral, nehotel ujeti tudi ta prizor. Potem mu ni bilo več žal za izbite zobe.

S severnega bojišča.

»Kako sem bil ranjen?«

Ze omenjeni narednik celjskega pešpolka je pripovedoval dalje:

Bilo je 8. dne meseca septembra. Do tedaj sem dostikrat že okusil dobrote svinčenega in železnega dežja, ki sta ga sipala na nas rusko topništvo in pehota. Bil sem do tedaj v petih večjih ali manjših bitkah. Sploh pa je bilo težko šteti, kajti bili smo noč in dan v ognju in druga bitka se je pričevala, preden se je prva končala. Tako je pač šlo dalje. Vendar pa sem se mogel prehalviti, da sem vkljub temu, da smo se borili proti znatno močnejšemu sovražniku, ki se je poleg tega odlikoval tudi z izredno preciznim streljanjem, da sem ostal živ in zdrav.

cel, kakor tudi večina voja. Gledali smo pač, da smo se dobro krili in potem smo lahko iz varnega pošiljali Rusom svoje jekleno-svinčene pozdrave. Previdnost je pač ob taki priliki ena najboljših vojaških čednosti. Ko je bilo treba napredovati proti sovražniku v široko raztegnjenih strelskih vrstah, smo se pogladi nekako sunkoma naprej in se brzo zopet zarili v zemljo kakor krti, pa zopet streljali in streljali. Seveda, kadar je bilo treba nasakovati z bodalom, ki so se ga prav posebno bali naši nasprotniki, tedaj ni nihče mislil več na kritje, temveč je le gicdal vsakdo, da je bila čimprej prekoračena ona nevarna razdalja do sovražnika, ki je tedaj napel vse svoje sile, da bi zavstavil naš naval, kar se mu pa ni posrečilo nikdar. Ko je zaril naš »hura« in so naši fantje udarili kakor vihra proti ruskim vrstam, tedaj jih ni mogel zaustaviti niti najostrejši dež iz sovražnikovih pušk, niti najhujša šrapnelska toča.

— Naprej, naprej! Le po njem! Franceli udari, Tonče, suni! — Tako so pozivljali naši fantje drug drugega, in pred vojem se je začelo svetliti. Ali smo kar naenkrat zagledali pred seboj Ruse, držče roke kvišku, ali pa že daleč proč, na njihovem prejšnjem mestu pa puške, strelivo itd. Našim tupatom res naravnost drznim nasokom se sovražnik ni mogel upirati, temveč se je vedno umikal, išoč zaščite pri svojem topništvu.

Tako smo ležali tudi 8. dne meseca septembra zariti v zemljo in tako iz varnega zavetja obstreljevali sovražniško pehoto, ki se nam je pod zaščito svojega topništva, ki nas je obklopilo s šrapneli, približalo že na kakih 600 ali 700 korakov. Ogenj iz topov je postajal čim dalje hujši. Drugekrat smo jih navadno šeli one okrogle bele oblačke, ki so se priklovali po kakih 150 ali 200 korakov pred nami v zraku in iz katerih se je potem, kakor iz vrtnice skropilnice, vsipala proti našim vrstam toča krogelj in razletin; toda ti isti dan so bili sovražniškovi strelji tako gosti in tako izredno dobro merjeni, da nismo imeli posebnega veselja dvigati glave v vis, temveč smo le z vso napetostjo pričakovali naskoka ruske pehote, ki naj bi ga krilo in zakrivalo to silno streljanje iz topov.

Kakor rečeno, smo že obstreljevali rusko pehoto, ki se nam je bližala v kratkih napredovalnih poskokih. Marsikaterikrat niso napredovali niti deset korakov, pa so se zopet zarili v zemljo. Topovski ogenj je začel ponehavati, a zato so se oglašale strojne puške. Bili smo oddaljeni drug od drugega le še kakih 500 korakov, torej v razdalji, ki je za strel iz puške kakor nalašč. Tedaj se je popolnoma ustavilo rusko napredovanje, kajti da se je le pokazala glava izza okopa, je bilo gotovo, da ni ostala več cela, kajti pozdravila jo je takoj naša krogolja. Reči pa moram, da tudi Rusi niso streljali slabo in da je tudi nam bilo treba silno paziti, da se nismo preveč izpostavljali.

Tedaj začnem svoje ime: — Gospod narednik, kliče vas gospod nadporočnik.

— Kje? — sem vprašal.

— Tam na levem krilu!

Sklonil sem se pokoncu in se naslonil na desno roko, da pogledam, kje je nadporočnik, a v istem trenutku sem začutil, kakor da bi me bil nekdo zbolel v desno roko nad komolecem, na kar pa se nisem niti oziral, kajti skoraj istočasno sem občutil v prsih neko neznansko težino, kakor da bi imel v prsih celo vrečo železa. Stemnilo se mi je pred očmi in zgrudil sem se na tla.

Kakor so mi pravili pozneje vojaki mojega voja, nisem ležal dolgo v nezavesti. Ko sem se zavedel, sem videl, da se moj voj počasi umika, a prvi pogled na sovražniškove vrste mi je pokazal, da ostaja na svojem mestu in da je njihov ogenj ponehaval. Zbral sem vse svoje moči in vstal sem. Slo je sicer počasi, a vendar je šlo. Napravil sem tako par sto korakov, a tedaj so me moči zopet zapustile in zgrudil sem se zopet na tla. Tedaj mi je prišlo čutil na pomoč pešec mojega voja, me prijel pod pazduho in mi pomagal kvišku, da me popelje do obvezovališča. Komaj pa sem stal dobro pokoncu, sem začutil v levem stegnu zopet oni značilni zboldaj in dejal sam pri sebi:

— No, tri bodo za enkrat že dovolj! Več jih pa res ni treba!

Izrekel sem pa najbrž te besede nehotе glasno, da jih je slišal tudi pešec kraj mene. Pogledal me je nekoliko začudeno po strani in vprašal:

— Kaj? Tri? Ali kedaj ste pa dobili tretjo?

Možu pač ni šlo v glavo, kako je bilo mogoče, da me je zadela krogolja, ne da bi bil on kaj vedel za to.

Na obvezovališču so me obvezali in me potem kot težko ranjenega odpremili preko Budimpešte in Gradca v Celje, odkoder sem torej sedaj, po šestnajstih dneh prišel domov. V štirinajstih dneh, upam, da bom že zopet tako čil in zdrav, da se bom mogel vrniti k svojemu polku.

Ranjenec je pripovedoval, da mu rana na roki ni delala prav nikakih težav, pač pa ona v prsih. Krogolja ga je zadela pod desno bradavico in mu potembotičal srednji prst. To kroglojo so mu morali izrezati.

— Malo »av« sem rekel, pa je bila za naj! — se je posmehal, ko je pripovedoval, kako so mu z neko pripravo, ki je bila »podobna žlici«, jemali kroglojo iz prsi. Krogloje iz levega stegna mu niso jemali, ker tiči v mesu in mu ne dela nikakih težav.

— Začasno jo bom nosil tako s seboj za spomin, da je ne izgubim. Pozneje, ko bo stvar pri kraju, si jo bom dal izrezati in jo bom kot obsek nosil pri urni veri-

žici. Malo »špasa mora biti, — je končal, — drugače postaja stvar pri onih galiških brencih, ker brenci vedno enako, sešoma le dolgočasna.

Pomoč Indije.

Anglički kolon. tajnik je prečital v spodnji zbornici poročilo podkralja Indije o vojaškem in denarnem prispevanju 700 domaćih indijskih knezov. Poročilo pravi: »27 večjih držav vzdržuje cesarske čete. Vsi ti armadni zbori so bili začetkom vojne takoj dani na razpolago guvernerju Indije. Podkralji je sprejel od 12 držav konjeniške kontingente, infanterijo, sapperje in transportne čete in vrh tega še četo kamel. Večina moštva je že vkrcana. Iz Lohara v Punašu in Las Bela in Kalata v Belučišanu prihajajo ponudbe glede kamel in kamelskih priganjačev, ki jih bodo dali na razpolago in oskrbovali knezi in sardariji sami. Mnogo knezov je izjavilo, da zberejo v slučaju potrebe še več čet. Darovi za indijski pomožni fond prihajajo neprestano v velikem številu iz vseh držav. Maharadža v Revi je ponudil podkralju vse svoje čete, državno zakladnico in celo svoje zasebne dragocenosti.

Maharadža v Kašmirju, ki je žrtvoval že sam zelo velike svote za indijski fond, je imel pred kratkim v Srinagarju velikansko zborovanje, ki se ga je udeležilo 20.000 mož. Pri tej priliki je imel navdušen govor, ki je imel ta uspeh, da so bile takoj zbrane velike svote denarja. Maharadža v Holkarju je ponudil vladi brezplačno vse konje svoje lastne armade.

Dalje so došli tudi od onstran indijskih mej velikodušne ponudbe, posebno od Nepal Durbarja. Tibetanski Dalai Lama je dal anglički vladi na razpolago 1000 mož tibetanskih čet. Njegova Svetost je dalje naznanila, da neštevilno prebivalstvo Tibeta moli neprestano za zmago angličkega orožja in dušno srečo žrtev vojne.

Enako razpoloženo vlada tudi v vsej anglički Indiji. V službo se je prijavilo veliko število indijskih dijakov. Pripravljeni so, da bosta parlament in dežela znala ceniti to sijajno manifestacijo lojalnosti, ki priča o solidarnosti indijskih knezov in indijskega naroda z angličko državo.

Glasom nekega poročila »Agence Havas«, bo prvi del indijskih čet že v kratkem izkrcan v Belgiji.

Nove smeri v notranji politiki?

Radi razmer, v katerih živimo sedaj, je pravo glasilo našega ministrstva za zunanje stvari — »Pester Lloyd«. Te dni je prinesel ta list z Dunaja datiran članek, ki se je bavil s položajem naše monarhije v sedanji svetovni vojni, opozarjajoč, da naloga naše armade je v prvi vrsti ta, da zabrani vstop Rusov v Nemčijo, da more ta izvršiti nemoteno svojo glavno nalogo: premagati Francijo. Sedaj, ko se prvo dejanje — pravi rečni list — bliža svojem koncu, umeta prebivalstvo in vojska veliko zvezo v stratezičnem vojnem načrtu obeh zvezanih cesarstev. Umejeta, da je bil načrt že v naprej napravljen v to, da Nemčija najprej s skoro vso svojo silo zruši Francosko, da bosta mogli potem združeni armadi operirati proti Rusiji.

Potem razpravlja list o našem razmerju do Italije ter pravi med drugim: Brezdvomna solidarnost avstro-ogrskih narodnih elementov je v znatni meri blagodejno in povspesovalno delovala na državno zavest avstro-ogrskoga prebivalstva. To čuti in goji trdno nado, da po vojni zadobe narodni boji v Avstro-Ogrski drugo označje, nego so je imeli doslej. Narodni sporazumi se bodo nepriremeno laglje dosežali in državi, kot nepristranskemu višjemu sodniku in narodnih diferencah, se bo mogla dati veliko večja in dobrovoljno pripoznana avtoriteta, nego doslej. Želje posamičnih narodnosti, daš brezdvomno opravljene, ki se niso mogle izpolniti radi neprijateljskih, državni samih nadležnih narodnih sporov, posebno pa radi nezaupnosti narodnosti, se bodo mogle izpolniti hitro in brez truda po čustvu solidarnosti, utrujenem po skupno preliti krvi. Ne more se pozabiti in se ne pozabi, da so se nemški, ogrski, slovanski in italijanski vojaki borili z isto požrtvovalnostjo in ti vojaki sami ponesejo seboj iz vojne novo zdravje državno čustvo, združeno z medsebojnim spoštovanjem in obzirnostjo drug do drugega.

K tem izjavam pripominja praška »Union«:

Če se izpolni to, kar nam budimpeštanski list nekako napoveduje kot smer notranje politike, ne bo nikdo srečnejši, nego češki narod. Kajti vsi hrepenimo po razmerah, ki nam bodo omogočale, da bomo mogli — brez skrbi za našo narodno eksistenco in za naš razvoj — prispevati z vsemi močmi k ojačenju monarhije. Tudi mi se nadejamo in pričakujemo, da velika izpoznanja in izkustva te vojne olajšajo in povspesijo poravnavo obstoječih narodnih diferenc, kajti vemo predobro, da je poravnava diferenc v naši dragi domovini bila in bo eden prvih predpogojev za vsak nadaljnji uspešni razvoj stvari v vsej monarhiji. In kakor smo vsikdar izpolnjevali svojo dolžnost napram monarhiji, tako jo bomo vedno pripravljali izpolnjevati napram svoji deželi. Kakor smo morali sedaj v vojno za monarhijo, tako bomo stremeli po miru za monarhijo in za deželo. In če bodo Nemci hoteli izvajati iste posledice, kakor mi, iz sedanjih bojev, ne more ponesrečiti veliko

delo, ki je bomo izvršili. Potem prinese veliki svetovni mir tudi mir v deželo in državo.

Pozornost Italiji.

Pod tem naslovom prinaša graška »Tagespost« članek, ki povzraja uvodoma, kako se iz Londona, Petrograda in Bordeauxa trudijo, da bi prepričali Italijo, da je sedaj ugoden čas, da napade Avstro-Ogrsko od strani. Temu da se ni čuditi, da vodeti duhovni tropsorazuma hujkajo Italijo na južni Tirol in Istro.

Toda vzrok temu hujkanju ne more biti samo v dobrohotnosti do Italije. Pravi vzrok je v bojazni, da bi Italija vendar le storila, kar jej najbolj kaže, da bi mobilizira svojo vojsko, uredila svojo finance, razdelila svojo floto primerno za vojevanje ter da bi zaluzala tropsorazumu rokavico v odgovor na njega nesramne in žaljiva zahtevanja.

In za Italijo je v resnici zelo vabljiva skušnjava, da bi porabila priliko, da zapre prehod pri Otranto, vjame francosko-angelske brodove v past, da se svojim Sredozemskim brodom blokira Toulon in Marsiljo na eni, Malto, Biserto in Tunis na drugi strani ter da tako zagospoduje nad Jadranskim morjem! (Pri tem je za nas glavno vprašanje: ali bi bilo to na korist Avstro-Ogrske? Prip. ured. »Edinosti«).

Ali: kako odškodnina bi bila posest južne Tirolske in Istre, to, da bi se Italija omadeževala z verolomstvom, kakoršnjega morda ne pozna svetovna zgodovina in ki bi v tej svetovno-zgodovinski uri ostalo v neizbrisnem spominu?!

Italijanski Tirol je precej uboga gorata dežela, ki si je le pod žezlom Avstrije k t obmejni in prevozno ozemlje pridobilo nekrgovsko pomembnost. Istra in kraška krajina tudi nista raj, a Trst je postal velik in bogat edino-le kot glavno pristanišče Avstro-Ogrske, a brez te naloge bi kmalu zapal v sanjavo tišino Benetk. Historijske znamenitosti pa nima nobena teta d žel za Italijo, ker vse, kakor znano, spadajo že stoletja h habsburškim dednim deželam.

Kako vse drugačna pa bi bila premija, ki bi jo mogla dati Italiji nje zavezništva, če bi na njej strani potegnila meč! Tu se ne obeta le Tunis, ampak tudi stara genoveška posest Korzika, ki pomenja pod francoskim gospodstvom vedno ogrožanje Sardinije; se obeta Nizza, raj Evrope, kjer marsikateri napol prepereli napis spominja na velike vladarje iz Savojske hiše; da se obeta slednji Savojska sama, ta dežela matica italijanske vladarske hiše, z opatijo Hautecombe, v katere grobiščih spe predniki Viktorja Emanuela svoj večni sen. Koliko bogatstva, kolika obilica zgodovinskih spominov, kak velikanski pogled v bodočnost za vsacega pravega patrijota Italije! Vse to bi mogla Italija pridobiti, ne da bi se oskrnila s sramotnim madežem izda stva, in brez velikega rizika. Južna Francija je brez čet. Kar more rabiti orožje, stoji med Parizom in Verdunom. General Pau vodi te dni »zadnji vpočitek« proti severu. Ladje v Toulonu so spravile večji del svojih kanonov na kopno, da v utrjenih pozicijah pri Oise, Aisne in Mozi zadržujejo Nemce. Pot je torej odprta, prilika edina, kakor se ne povrne nikdar več.

Vidimo torej, da more trozveza nuditi večjo premijo, nego pa žalostni tropsorazum. A glavno je, da more dobiti Italija to premijo, ne da bi omadeževala svojo čast.

Clankar v »Tagesposti« končuje: Za sedaj je Italija nevtralna in hoče ostati taka. Če bi pa stopila iz nevtralnosti, naj ima odprte oči, da ubere pot, ki jo zahtevajo nje »vitalni interesi« in nje čast!

Domače vesti.

Rezervni častnik Bogumil Brinšek padel na bojišču. Z bojišča je došla žalostna vest, da je padel rezervni častnik Bogumil Brinšek smrtno zadet. Za vse je ta vest hud udarec, kajti koer je ranjakega poznal, je vedel, da je bil pokojnik blaga neprecenljiva duša. Vedeli so ga ceniti posebno tovariši, ki so z njim tvorili klub »Dren« in skupaj polazili na nešteto naših krasnih gora in preiskali podzemski svet čudovite Notranjske in Dolenjske. Kjer je veljalo tvegati za tovariše in znanost življenje, je bil prvi zraven in kadar so po težavnem podzemskem delu odreveneli trudni udje, bil je najljubeznivejši družabnik. Marsikdo je užival njegove umotvore: bil je najboljši amatierfotograf. Svoji umetnosti, za katere je motive iskal le v planinah in podzemskih jamah, je žrtvoval vse. S svojimi slikami je krasil »Planinski Vestnik« in planinske kočje in tudi marsikateri navdušen planinec je okrasil svoje stanovanje z njegovimi umotvori. Nenadomestljiv bo starišem, a nenadomestljiv tudi tovarišem. — O njegovi smrti je znano to: Padel je v boju s Srbi. Krogolja ga je zadela v srce, kakor je živel še pet minut in mrtvega so pokopali na bojnem polju z vojaškimi častmi. Žalostno vest je njegov stotnik naznanil starišem in tovarišem. Naj mu bo lahka tuja zemlja!

Istotako na južnem bojišču je padel tudi g. Miloš Margreiter, stotnik v 58. pešpolku, iz spoštovane naše tržiške slovenske rodbine Mankotčev.

Obema rodbinama izrekamo najgloblje sožalje.

Vojni pomožni urad ministrstva notranjih del razglasa: Na prošnjo visoke proktorice oficijelne vojne pomožne organizacije v Avstriji in na Ogrskem, nje ces. viso-

kosti gospe nadvojvodinje Zite, je Njega Veličanstvo izvolilo dovoliti, da se nalašč zadnje dni v ta namen izdelan fotografičen posnetek Njega Veličanstva in sina nadvojvode prestolonaslednika, malega nadvojvode Franca Jožefa Otona posveti v vojnopomožne namene. Fotografijo je izdelal dvorni fotograf cesarski svetnik Kosel in se jo mora imenovati izredno posrečen in umetniško fino izdelan posnetek prevzvišene osebe našega cesarja I. malega nadvojvode. Pričakovati je, da se bo ta podoba občinstvu posebno priljubila in da si jo bodo nabavili vsi krogi prebivalstva kot spomin na težke dni ko daje naš presvetli vladar svojim narodom sijajen zgled. Vojni pomožni odbor spravi to podobo povodom cesarjevega godu začeti s 1. oktobrom kot sobni okrasek v kabinetni obliki ter okusnem okviru v promet po 1 K, kot razglednico pa po 20 v. Naročila je poslati na tehnično prometno centralo v njega pomožnega urada Dunaj. I. Hoher Markt 5. Kdor naroči vsaj 25 pudob ali 100 razglednic, dobi 20%, popusta.

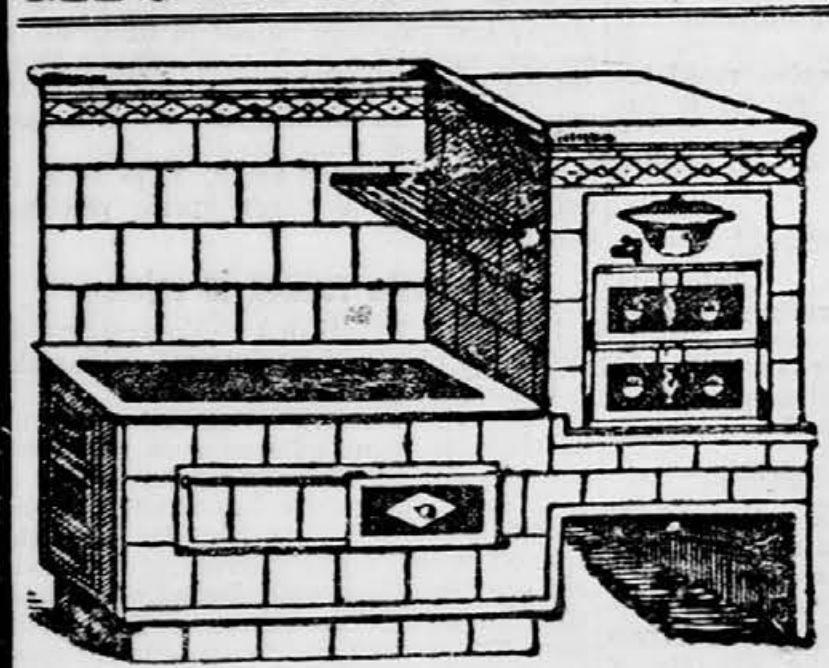
25letnica knezoškofa lavantinskega. Dne 29. t. m. je slavil ekselencja dr. Mihael Napotnik, knezoškof lavantinski, 25letnico na lavantinskem knezoškofijem sedežu. Slavljenec je bil rojen dne 20. septembra 1850, a knezoškofom je bil imenovan še v mladostni dobi 39 let. Knezoškof dr. Mihael Napotnik je med najuglednejšimi člani avstrijskega episkopata.

Smrt vpočilkanca v mestni bolnišnici. Včeraj jutraj je umrl v tukajšnji mestni bolnišnici 26letni absolvirani jurist Cezar Deklić, ki je bil doma iz Vižinade v Istri, a je stanoval z rodbino v Trstu v ulici del Boschetto št. 32. Bil je pozvan pod orožje k 5. domobranskemu pešpolku in kasneje je zbolel, vsled česar je bil pripeljan v Trst in tu soravljen v mestno bolnišnico. Zemski ostanki pokojnika se prepelejo na pokopališče v Vižinadi.

Pogreb na bojnem polju ranjenega vpočilkanca. 26letni carinski oficijal Anton Giadrossich, ki je tu stanoval v ulici di Torre bianca št. 20, je bil pozvan pod orožje ter se je k-akor poročak udeležil vojne v Galiciji, kjer je bil v neki bitki težko ranjen, nakar so ga prepeljali v bolnišnico v Gradec; tam je pa pred par dnevi umrl, a njegove zemске ostanke so včeraj pripeljali v Trst, kjer se je ob 3 popoldne vršil pogreb. Pogrebni spreved, katerega so se udeležili namestnik princ Hohenlohe, finančni ravnatelj bar. pl. Kober ter vsi finančni uradniki, je šel izpred kolodvora južne železnice naravnost na pokopališče pri sv. Ani.

Kdo je izgubil tisočak? V nekem javnem lokalu v Trstu so našli bankovec za 1000 kron. Oni, ki ga je izgubil se mora zgledati do dne 31. oktobra t. l. na c. kr. sodniji za civilne stvari.

MICHELE ZEPPAR

Trst, ulica San Giovanni 6 in 2

TELEFON števil 11-85

Podružnica v Zadru.

Zaloga

majličnih peči in

štedilnikov (Sparber)

lastnega izdelka.

Edino zastop, tovarne

majličnih peči: Carl

Mayer & Söhne, Bielefeld

Izbera plošč

za stene kakor tudi

za štedilnike,

majolice, peči izdelane so

trajno ognj, uporabljajo se

tedaj v v. s. s. s. s.

CROATIA

Ustanovljena leta 1884. — CENT. ALA: Zagreb, v lastni hiši, vogal

Marevske in Preradovičeve ulice. — GLAVNO ZASTOPSTVO: Ljubljana,

Novisad, Osijek, Reka, Sarajevo.

Podružnica Trstu, ul. Lavatolo 1, II.

Telefon št. 24-94.

Ta zadruga prevzema pod ugodnimi pogoji sledeča zavarovanja:

1. Na življenje.

1. Zavarovanje glavnice za slučaj doživljenja in smrti.

2. Zavarovanje dote.

3. Zavarovanje življenjske rente.

2. Proti škodi po požaru.

1. Zavarovanje zgradb, (hiš, gospodarskih zgradb in tovarnen.

2. Zavarovanje premičnin, (pohištva, prodajališkega blaga, gospodarskih strojev, blaga itd.

3. Zavarovanje steklenih šip.

Združno imeje v vseh delih znaša K 3,013.332-66

Letni dohodek premije s pristojbinami K 1,486.297-56

Izplačane škode K 5,234.162-96

Sposobni posredovalci in akviziterji se sprejmejo pod ugodnimi pogoji.

Natančnejše informacije daje

Podružnica „Croatiae“, Trst, ul. Lavatolo 1, II.

in glavno zastopstvo „Croatie“ v Ljubljani (trvdka Kmet in Slivar).

Zastopnik za Gorisko g. Franc Perko, Gorica, Trgovski dom

POZOR!

Vsled nastalih razmer sem v stanu prodajati v »URNEM GRABNU« izbornu VIPAVSKO vino po 24 stotink 1/4 litra. ISTRSKO vino po 24 st. 1/4 l. — PRISTNI TERAN po 32 st. 1/4 l.

RESTAVRACIJA BALKAN (Piazza Caserma) POZOR!